

Nr 377.

Av herr **Johanson** i Huskvarna m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 114, med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 41 i förordningen den 15 juni 1923 om motorfordon.

Vid 1924 års riksdag väcktes flera motioner angående åtgärder för ökad trafiksäkerhet genom ändamålsenligare lagstiftning i avseende på trafikpersonals, särskilt motorförarens förhållande till förtärande av alkoholhaltiga drycker. Dessa motioner föranledde en riksdagsskrivelse till Kungl. Maj:t om utredning i motionernas syfte. Resultatet föreligger innevarande år i Kungl. Maj:ts proposition nr 114. Vad som i denna proposition föreslås har varit föremål för överläggning inom riksdagens nykterhetsgrupp, som funnit det innebära så ringa förbättring av nu gällande lagstiftning, att föga därmed synes kunna vinnas.

Anmärkningen mot hittills gällande ordning i förevarande avseende gällde, som bekant, framför allt det förhållandet, att endast uppenbar berusning hos motorföraren föranleder ansvarspåföljd. Från sakkunnigt håll, framför allt från läkarna, påpekades med synnerlig energi, att det ingalunda vore endast det påtagliga ruset, som medförde fara för trafiksäkerhet och människoliv, utan även den minskning i förmågan av snabb iakttagelse och självkontroll, som blir en följd av förtäring av rusgivande drycker, även när den icke går därhän att den föranleder i det yttre synbar överlastning. Detta förhållande är så mycket farligare, som det i regeln icke observeras och icke heller med nu gällande bestämmelser kan föranleda ansvar. Den i propositionen nu föreslagna förändrade termen »synbarligen berörd av starka drycker», skulle knappast väsentligen förbättra detta förhållande. Det torde i de flesta fall bli föga lättare att få bevis för »synbar berördhet» än för »berusning», och framför allt drabbar den nya bestämmelsen, lika litet som den gamla, den vanligaste och därigenom farligaste orsaken till av alkoholdryckers förtäring vållade trafikolyckor, nämligen den ovannämnda minskning av iakttagelseförmåga och självkontroll, som icke ger sig uttryck i synbara, i motorförarens åthävor framträdande symptom.

Någon verklig lösning av denna fråga är enligt vår mening icke möjlig utan att en bestämmelse införes, som åtminstone stadgar ansvar för den motorförare, som under det arbetsdygn, varunder motortjänstgöringen fullgöres, befinner

överhuvud ha förtärt sådana drycker, som i förevarande avseende kunna påverka hans normala förmåga av snabb iakttagelse och självkontroll.

Medicinalstyrelsen har, som av den kungl. propositionen framgår, uttalat önskvärdheten av att bestämmelser till bättre skydd mot trafikolyckor åvägbringades samt framhållit, att förslag till sådana bestämmelser lämpligen borde utarbetas av vederbörande trafikmyndighet i samråd med medicinalstyrelsen. Det framgår icke av propositionen, att medicinalstyrelsens sålunda erbjuda råd tagits i anspråk vid utarbetande av nu föreslagna bestämmelser. Med hänsyn till vad läkarnas, som det synes, praktiskt taget, enhälliga mening varit, sådan den framträtt i framstående läkares uttalanden i frågan — dessa sammanfalla helt och hållet med vårt här ovan förda resonemang — förefaller det tydligt, att i varje fall icke tillbörlig hänsyn tagits till dessa i frågan utan tvivel mest omdömesgilla auktoriteters upplysningar.

Vi tillåta oss här anföra några uttalanden från läkarehåll, representativa för i övrigt olika åsikter i alkoholfrågan, men alldeles enhälliga i denna punkt.

»Menige man förstår ännu icke», skriver d:r Ivan Bratt, »att svåra missöden kunna förorsakas därigenom att föraren förtärt alkohol, utan att han därför behövt vara berusad. — Om man tar in mycket små doser alkohol — skall man absolut finna, att uppmärksamheten försämras.»

Medicine professor Israel Holmgren yttrar bl. a.: »I de vittnesmål, som anges, göres det oftast gällande, att chauffören icke varit berusad. Det är att vrida saken på sned, då man undersöker, om den som vållat olyckan varit berusad eller ej. Man skulle i stället fråga: Har chauffören använt alkohol eller ej? — På den frågan kunde man få ett objektivt svar. 'Berusad' är ett alltför tänjbart och individuellt begrepp.»

Lika tänjbart är säkerligen det i den kungl. propositionen föreslagna uttrycket »synbarligen berörd av starka drycker».

I den år 1924 på officiellt uppdrag av kungl. skolöverstyrelsen under medverkan av medicinsk, teknisk och pedagogisk sakkunskap utgivna »Handbok i alkoholfrågan», ett arbete, som i överensstämmelse med sin officiella karaktär utmärker sig för den största objektivitet med utmönstrande av allt agitatoriskt stoff, läses bl. a.: »Redan minimala alkoholmängder kunna minska den klara uppfattningen, det lugna omdömet och möjligheten att få en klar överblick över en situation. De kunna i stället åstadkomma oaktsamhet, oförsiktighet och oskicklighet. Att t. o. m. mycket små alkoholdoser inverka störande på orienteringsförmågan samt den finare inställnings- och anpassningsförmågan har redan särskilt visats. Att dessa verkningar kunna inställa sig t. o. m. halva och hela dygn efter intagandet av dosen, har även visats. Just denna efterverkan av föregående dags mer eller mindre måttliga alkoholbruk — är, ehuru oftast förbisedd, som orsak till olycksfall mycket betydande.»

Betydelsefullt är även ett uttalande från så sakkunnigt håll, som det vilket representeras av Automobilklubben. Denna yttrar enligt referatet i den kungl. propositionen (sid. 4) att »en ändring borde vidtagas därhän, att straff stadgades för förare icke blott då han — varit berusad utan redan då han under

körning befunnits så påverkad av alkoholhaltiga drycker, att hans förmåga att framföra fordonet och bedöma den föreliggande situationen i någon nämnvärd grad inskränkts.»

Med denna fullt riktiga premis stämmer dock icke till fullo den slutsats, vartill klubben kommer, då den förordar det mindre betryggande uttrycket »synbarligen berörd av starka drycker».

I Köpenhamn har man gjort synnerligen noggranna undersökningar angående orsakerna till bilolyckor, och av den statistik som meddelats därifrån framgår, att 1923 ej mindre än 82 procent av dessa katastrofer framkallats av bilförarnas alkoholförtäring — och märk väl i de flesta fall s. k. måttlig förtäring. Liknande procenttal har uppgivits från Schweiz.

Både i Danmark och ännu mer i Norge har man strängare bestämmelser än den som nu av Kungl. Maj:t föreslås i vårt land.

Enligt meddelande av kapten N. Pallin i ett den 21 mars 1925 vid Svenska vägföreningens vårsammanträde hållet föredrag om »Trafiksäkerhet» kan antalet dödsfall av bilolyckor i Sverige beräknas till omkring 200 årligen. Vad detta innebär, framgår tydligast vid en jämförelse med totala antalet dödsoffer av olyckshändelser inom hela Sveriges industri med dess 20-tal huvudyrkesgrenar. Detta antal utgjorde 1921 en summa av 421 fall. »Bildöden är», tillade kapten Pallin (enligt tillgängligt referat), »den ojämförligt största maskinella bråddöd som finnes». För begränsning av olycksfallen inom industrien har nedlagts ett oerhört arbete och årligen betalas hundratusentals kronor på inspektioner och ämbetsverk, som bl. a. utgiva minutiösa statistiska redogörelser för olycksfallen inom industri och näringsliv. Men för minskning av gatu- och vägtrafikens olyckor, som utan åtskillnad eller barmhärtighet drabba såväl män som kvinnor och barn, röres icke ett finger eller beviljas icke en krona utöver vad som gått till den allmänna ordningsmakten. Tal. underströk kraftigt nödvändigheten av en ändring i dessa olidliga förhållanden. Alla fall av vare sig bråddöd eller mindre svåra olycksfall av denna art kunna naturligtvis icke förebyggas genom lagstiftning. Därtill fordras också en allmän insikt om rusdrycksbrukets totala oförenlighet med den vakenhet och tankeklara handlingskraft, som bilföringen kräver. Men i den mån staten underlåter att genom en rationell lagstiftning hävda en sådan ståndpunkt, bär den utan tvivel en betydande del av ansvaret för de olyckor och förluster, som inträffa på detta område.

På grund av vad här ovan anförts, yrkas,

att riksdagen måtte för sin del antaga Kungl. Maj:ts i propositionen nr 114 framlagda förslag till ändrad lydelse av § 41 i förordningen den 15 juni 1923 om motorfordon med den ändring, att mom. 2 erhåller följande eller däremot i sak svarande, eventuellt av vederbörande utskott formulerade lydelse:

Befinnes förare av motorfordon eller traktortåg, varom i mom. 1 förmäles, hava förtärt alkoholhaltig dryck på sådan tid

att hans förmåga av uppmärksamhet och sinnesnärvaro vid fordonets eller tågets förande därav kan hava påverkats, straffes med böter från och med tjugufem till och med ett tusen kronor.

Stockholm den 28 mars 1925.

<i>C. O. Johanson.</i>	<i>Elof Ljunggren.</i>	<i>Sven Bengtsson i Norup.</i>
<i>Jones Erik Andersson</i> i Ovanmyra.	<i>Ernst Göranson.</i>	<i>Felix Hamrin.</i>
	<i>Hjalmar Svensson.</i>	